

Veijo Saloheimo

Siirtolaisuudesta 1600-luvulla

Professori Veijo Saloheimo (s. 1924) suoritti filosofian lisensiaatin tutkinnon Helsingin yliopistossa 1970. Hän on toiminut historian ja äidinkielen opettajana Joensuussa, Joutsenossa ja Pielisjoella, Suomen historian dosenttina Joensuun yliopistossa ja tutkijana Karjalan tutkimuslaitoksessa.

Hän on toiminut Suomen Museoliiton puheenjohtajana 1980–83, Suomen Kotiseutuliiton varapuheenjohtajan 1978–89 ja Karjalaisen Kulttuurin Edistämisseuran hallituksen puheenjohtajana vuodesta 1990 alkaen.

Kirjallista tuotantoa: Nurmeksen historia 1953, Pielisjärven historia I 1954, Rautalammin historia 1959, Pälkjärven historia I 1963, Pohjois-Karjalan asutusmuodot 1600-luvulla 1971, Kaskesta karjaan 1973, Pohjois-Karjalan historia II 1976, Pohjois-Karjalan historia III 1980, Savo suurvallan valjaissa Savon historia 1990. Hänelle on myönnetty professorin arvonimi 1983.

Rajamaan muutospaineet

Itä-Suomessa ilmeni 300–400 vuotta sitten rajuja väestönsiirtoja, jotka johtuivat ilmeisesti perusteellisista poliittisista muutoksista. Tämä rajamaa joutui yhä uudelleen sodan jalkoihin aina 1550-luvulta alkaen, ja sitä jatkui vuoteen 1617 asti. Sinä vuonna solmittu Stolbovan rauha siirsi Ruotsin ja Venäjän välisen valtakunnanrajan kauimmaksi itään ja saattoi Inkerinmaan ja Käkisalmen läänin Ruotsin haltuun.

Näiden alueiden väestö oli Novgorodin ja Venäjän alamaisina omaksuneet ortodoksisen uskon ja sikäläiset elinkeinoperinteet. Ruotsi taas pyrki tuohon aikaan yhtenäistämään hallintoa, taloutta ja kirkkopoliittikkaansa, ja se tuntui pahiten näillä voittomailla. Etenkin kirkollinen poikkeavuus aiheutti murroksen, koska se kytkeytyi kansallisuuteen: ortodoksi oli luterilaisten silmissä ”ryssä” niinkuin vielä vuosisatoja myöhemminkin, luterilainen taas ortodoksien kesken ”ruotshi”.

Sodan hävitykset olivat harventaneet väestöä jo ennenkin. Esimerkiksi Käkisalmen ympäristössä säilyi 1570-luvun tuhoilta aniharva talo, ja niitä asumaan ilmestyi jo silloin luterilaista väkeä Viipurin puolelta valtakunnan rajaa. Uusi tuho kävi 1611, kun ruotsalaiset piirittivät ja valloittivat Käkisalmen. Heti sen jälkeen alkoi uusi muutto, jonka mukana esimerkiksi Parikkalan väestö luterilaistui suureksi osaksi.

Rauhanaikainen elämä muuttui siis voittomaalla, Karjalaisten kaupankäyntiä pyrittiin rajoittamaan ja keskittämään se kaupunkiin. Ortodoksiset papinvirat jäivät täyttämättä, sillä Venäjältä ei saatu ottaa uusia eikä heitä Ruotsinkaan puolella koulutettu. Sijaan asetettiin luterilaisia pappeja etenkin vuodesta 1630 lähtien. Kaiken huijaksi yritettiin saada ortodoksipapit opettamaan seurakuntalaisilleen luterilaista oppia painamalla Lutherin katekismus suomeksi venäläisin kirjaimin.

Sotaiset kaudet painostivat sielläkin, missä itse sota-aiheet eivät välittömästi tuntuneet. Kruunu vaati veroja ja muita suorituksia, ja jokavuotiset sotaväenotot kuluttivat

miesvoimaa, lähteneistä kun aniharva palasi merentakaisilta sotänäyttämöiltä. Sotapalvelus koettiin vastenmielisenä, ja melkoinen osa väkeä lähti pakoon sotaväenottoja etenkin silloin, kun kato kiristi muutenkin elinehtoja.

Voudeilta jäi siten vähän joka vuosi osa veroista saamatta, ja todisteiksi he laativat lyhennysluetteloita osoittaakseen esimiehilleen, miksi veroja kertyi odotettua vähemmän. Näihin luetteloihin merkittiin veronmaksajan kyvyttömyyden syy, esimerkiksi karkaaminen, ja joskus myös merkittiin, minne asianomainen oli karannut. Samoin on sotaväen rullissa jopa tarkemmin kirjattu menosuunta. Kun näitä luetteloita vertaa mahdollisten tulopaikkojen veroluetteloihin, voi tietoja täydentää ja varmentaa tuntuvasti.

Tverin-Karjala

Käkisalmen läänin ja Inkerinmaan ortodoksiväestö joutui siis pahaan ristipaineeseen uuden esivallan alaisena. Ruotsalaiset ja suomalaisetkin oli ennen koettu vihollisina, ja nyt heidän edustamansa kulttuuri tuntui vieraalta ja vastenmieliseltä. Sen sijaan hengelliset siteet pysyivät lujina, etenkin kun uusi esivalta yritti niitä murtaa.

Inkerin ortodoksien poismuutto ei jättänyt jälkiä asiakirjoihin, mutta Käkisalmen läänin pakolaisia kirjattiin aika ajoin. Laajin luettelo tehtiin vuonna 1647, kun Ruotsi vaati pakolaisia takaisin vedoten rauhansopimukseen. Luetteloon merkittiin nimi, perheen henkilöluku, pakovuosi, lähtökylä sekä tuloseutu. Sitä täydensi muutama suppeampi, vuonna 1653 laadittu luettelo.

Näistä saadaan varsin tarkka selvitys lähdöstä. Eräs tuloalue, Bezhetskin ylänkö, selvitettiin tarkoin noin vuonna 1650, jolloin siellä asuneet karjalaiset luetteloiitiin kylittäin merkiten yleispiirtein lähtöalue sekä muuttomatkan vaiheet. Nämä lähteet sisältävät osin samoja nimiä, mutta täydentävät myös toisiaan.

Käkisalmen läänistä muutti Venäjälle mainittujen luetteloiden mukaan 9403 henkeä vuoteen 1653 mennessä. Poismuutto rajoittui pelkästään ns. Taka-Karjalaan, jonka eteläisin pitäjä oli Tiurala eli myöhempi Hiitola. Eniten lähti väkeä silloiselta Kiteeltä, 1618 henkeä, ja sitä lähinnä Pälkjärveltä 1383 henkeä.

Tuloalueista oli tärkein Bezhetskin ylänkö eli Tverin alue, josta luetteloiitiin 1945 henkeä. Poismuuttoluettelossa sen nimenä on Tshernetsko. Likimain saman verran asettui Valdain ja Mustajoen alueelle. Laatokan eteläpuoli Tveriin asti näyttää saaneen muuttajista pääosan.

Tverin alueen tulokkaista pääosa lähti Laatokan- ja Raja-Karjalasta. Pohjoiskarjalaiset suosivat Valdaita ja Staraja Russaa tai itäisiä Vlogdaa ja Belozerskiä. Sen sijaan Aunukseen jäi vai muutama sata henkeä.

Vuonna 1653 oli Käkisalmen läänissä vielä jäljellä melkoisesti ortodokseja, mutta heidän vuoronsa tuli ns. Ruptuurisodan aikana 1656–58 (muistomerkki Raudussa). Venäläiset yllyttivät heidän kapinaan, ja kun se epäonnistui, he pakenivat itään. Jäljelle jäi vain vähemmistö, eniten Suojärvelle ja itäiseen Ilomantsiin, tuntuvasti Salmiin, Suistamolle ja Impilahdelle, pienet keskittyivät Liperiin, Tiuralaan ja Rautuun ja hajatapauksia muuallekin.

Tämä muutto jäi vaille todisteita pääosaksi. Vain Ilomantsin, Suojärven, Sortavalan ja Rääkkylän karkulaiset luetteloiitiin, kun niiden alueiden rälssi-isännät Cronstiernan veljekset velkoivat alustalaisiaan takaisin Venäjältä vuonna 1672. Luettelosta puut-

tuvat kuitenkin tulopaikat. Muita voi etsiskellä sattumanvaraisesti säilyneistä venäläislähteistä, esimerkiksi luostarien alustalaisluetteloista, joita on tallella Neuvostoliiton arkistoissa.

Mikä viehätti karjalaisia juuri tuolla alueella? Selityksenä ovat pitkäaikaiset sodat vuodesta 1570 alkaen, jolloin juuri tuo alue oli Venäjän, Puolan ja Ruotsin keskeisenä sotänäyttämönä. Venäjällä nimitetäänkin 25-vuotista sotaa 1570–95 Litvan sodaksi. Lisäksi Iivana IV:n uudistukset saivat talonpojat kaikkoamaan maaorjuutta etelään Ukrainan alueille, jonne tsaarin käsi ei ulottunut. Silloin syntyivät sinne kasakkayhdyskunnat.

Autoiksi jääneiden maiden omistajat: aateli ja luostarit, tarvitsivat kipeästi viljelijöitä ja veronmaksajia, ja siten karjalaiset otettiin avosylin vastaan. Pakoliikkeen kokonaisvahvuus saattoi nousta 15.000:n tienoille.

Savolaiset muuttajina

Savolainen väestöekspansio tunnetaan julkisuudessa ehkä parhaiten. Se alkoi jo 1500-luvulla Pohjois-Savon, Kainuun ja Keski-Suomen asuttamisena, ja savolaisia riitti Ruotsiin ja Norjaankin metsäsuomalaisiksi. Ruotsista heitä vietiin 351 vuotta sitten perustamaan Uutta Ruotsia Amerikkaan, Delawareen.

Valtion alueen laajentaminen jatkui 1600-luvulla. Suurvalta-ajan paineet tuntuivat täälläkin saaden väkeä liikkeelle siihen suuntaan, jossa arveltiin selvittävän kotoisia oloja helpommalla.

Tässä on voitu käyttää kohtalaisen monipuolisesti eri lähteitä. Ennen mainittujen luetteloiden lisäksi on ollut tarjolla tuomiokirjojen maininnat poismuutoista ja niiden syistä, ja tuloalueiden, ainakin Pohjois- ja Laatokan-Karjalan asukasluetteloista on voitu tarkentaa muuttosuuntia koskevia mainintoja.

Lyhennysluettelot sisältävät varsin yleispiirteisiä tietoja saapumisalueista. Yleisin merkintä on ”Venäjä”, mutta nimivertailu osoittaa sen paljon tarkemmin. Kuopion Jännevirralla ”Venäjälle” lähtenyt löytyy Kaavin Vehkalahdelta, Juankosken Akonvedeltä samaan valtakuntaan karannut isännöi taloa vähän myöhemmin Kaavin kirkolla jne. Myös vaille menosuuntamerkintää jääneitä voi tavata tuloalueelta ja tarkentaa siten lähtötietoja.

Savosta poismuuttajia kirjattiin vuosina 1620–59 kaikkiaan noin 1700, ja heistä noin 1400:lla oli jonkinlainen merkintä menosuunnasta. Muutosta voi erottaa kohokoh-tia esimerkiksi 1620, 1635, 1643 ja suurin 1659 ruptuurisodan jälkeen, jolloin savolaiset kiirehtivät asuttamaan ortodoksien jättämiä tiloja Käkisalmen läänissä. Sotilaskarkuruus huipentui kolmena ensinmainittuna ajankohtana.

Jättämällä pois ”Venäjälle” karanneet identifioimattomat tapaukset saadaan muu-tosta kokonaiskuva, jonka mukaan pohjoissavolaisia lähti 288, suurin osa Pohjois-Karjalaan. Itä-Savo menetti 413 pakolaista, joista ainakin 143 Laatokan-Karjalaan. Suur-Savon 353 muuttajasta meni suurin ryhmä 92 Inkerinmaalle ja 75 Viroom tai Liivinmaalle. Ruotsiin karkasi sotaväestä yhteensä 36 miestä, enemmistö silloiselta Pieksämäeltä.

Vuosina 1660–1700 kirjattu poismuutto suuntautui Savosta selvästi enemmän Käkisalmen lääniin - ainakaan ei ole muualta voitu identifioida tulokkaita. Tämä muut-to täydensi aikaisempaa ja korvasi ortodoksiväen poismuuttoa.

Käkisalmen läänin vetovoiman käsittää, samoin Inkerinmaankin, mutta Liivinmaan osuus voi ihmetyttää. Viron pohjoisosa oli liitetty Ruotsiin jo 1561, ja vuonna 1629 eteläranta siirtyi Venäjälle. Sodan hävittämät maat janosivat viljelijää sielläkin. Suomalaiset tottuivat elämään siellä palvellessaan sikäläisissä varuskunnissa.

Viipurinkarjalaisten muuttosuunta

Viipurinkarjalaisten osuus tässä esityksessä jää savolaisten esittelyä kalpeammaksi aineiston puutteessa. Tähän on kertynyt edellä esitelty sotilaslähteistö, joka muodostaa-kin lukumääräisesti valtaosan. Kameraalilähteet ovat jääneet niukalle osalle, koska tämän alueen lyhennysluettelot vain aniharvoin mainitsevat tarkan menosuunnan, yleensä jättävät sen kokonaan mainitsematta.

Tuloalueista on voitu käsitellä vain vähemmistöä. Esimerkiksi Inkerinmaan henkikirjasta 1643 voitaisiin saada sinne muuttaneiden syntymäpaikkatiedot, mutta ”tasa-puolisuuden vuoksi” jätettäköön ne tulevan tutkimuksen selvitettäväksi. Katsaus käsitteä lisäksi vain vuotta 1658 edeltävän ajan, mutta toivottavasti antaa jonkinlaista yleiskuvaa.

Viipurin-Karjalan neljällä kihlakunnalla on kullakin omaispiirteensä. Jääskestä muutettiin herkimmin suoraan rajan yli Laatokan- ja Käkisalmen Karjalaan: Jääskestä jälkimmäiseen, Ruokolahdelta pohjoiseen. Ruokolahtelaisista asutti merkittävä osa Jänisjärven eteläpuolisia metsäseutuja. Sotilaskarkuriluettelo on Sortavalan sukututkimuksen kannalta tärkeä, sillä se sisältää myös isän nimet, ja Sortavalan maakirjoista puuttuvat sukunimet miltei järjestelmällisesti. Jääskestä taas ilmoitetaan puolenkymmentä karkuria Ilomantsin metsäseudulle Kirvesvaaraan, joka muuten tunnetaan asutuna vasta 1720-luvulla. Näitä karkureitakaan on turha etsiä Ilomantsin maakirjoista 1630-luvulta.

Valtaosa äyräpääläisistä eli muolaalaiset ja kivennappoiset menivät järkenään Inkerinmaalle. Heistä useimmista on myös mainittu sijoituspaikka jopa kyläkohtaisesti. Osa uusirkkolaisista purjehti taas Viroon, samoin kuin eräät muutkin Rannan kihlakunnan enemmistöt. Samaan suuntaan hakeutuivat lappeelaisetkin.

Tähän käsittelyyn on saatu kaikkiaan 562 viipurinkarjalaista. Novgorodiin ilmoitetaan muuttaneiksi lisäksi 24, eniten äyräpääläisiä, Moskovaan ja Pihkovaan yksi kumpaankin sekä kolme Aunukseen. ”Venäjä” jää paremman puutteessa 165 pakolaisen määränpääksi. Ilman minkäänlaista menosuuntamerkintää jäi kenties toinen puoli karkureista, joten Viipurin-Karjalasta lienee lähtenyt yhtä paljon kuin Savostakin.

Muuttovirtojen vaikutukset

Vuonna 1990 noin 300 vuoden takaisia muuttovirtoja tarkastellen näyttää ilmeiseltä, että ne ovat paikoin perusteellisestikin muuttaneet eri alueiden väestöä.

Hallinnolliset rajat ja alueiden nimet säilyvät sentään ja säätelivät myös niiden sisälle sattuneiden muuttajien identiteettiäkin. Jo verraten pian, ensimmäisen kaskiriidan sattuessa, Savosta Kaaville tai Rautavaaralle muuttaneista tuli ankara karjalainen puolustaessaan etujaan siihenastista heimoveljeään vastaan. Tuloalueen verotus- ja maankäyttömenetelmät oli omaksuttava, ja senkin muokkasi käsitystä omasta itsestä uuden yhdyskunnan jäsenenä.

Puheenparsi tietysti kulki muuttajan mukana sitkeimmin. Savon murre vivahteen kuuluu Pohjois-Karjalaan, ja etelämmässä haastettiin eteläkarjalaisittain, ortodoksi-karjalaisten kieli säilyi perimmäisessä Raja-Karjalassa Jänisjoen itäpuolella. Tosin vielä 1800-luvulla ja oman vuosisatamme alussa erottui Liperin ortodoksien puheesta rajakarjalaisia piirteitä.

Eteläkarjalaisuus levisi Inkeriin ja tuntuu peittävän sikäläisen ortodoksisen värin. Parhailtaan viriävässä Inkeri-tutkimuksessa tulisikin pitää mielessä myös tämä puoli.

Mitä opimme tästä? Karjalaa ei ole ainoastaan luovutettu Karjala, vielä vähemmän pelkkä ortodoksinen Raja-Karjala. Se on käsittänyt alueen Siestarjoelta etelässä Valtimon Maanselälle pohjoisessa. Länsiraja seurailee viivaa Virolahdelta Rautjärvelle ja edelleen Täyssinän rauhan rajaa. Idässä se pullistuu pitkälle Äänisen-Vienanmeren linjalle, jopa sen taaksekin. Tälle alueelle kotiutuneet ovat tunteneet itsensä karjalalaisiksi, ja sitä tunnetta älköön otettako heiltä pois.

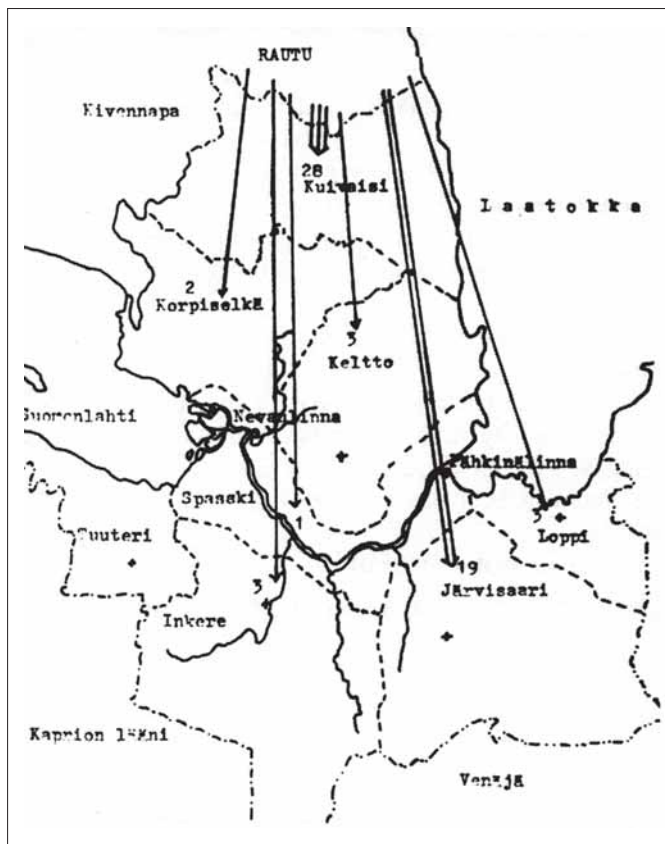
Tulo- ja poismuutto Käkisalmen-Karjalassa 1570–1700

Käkisalmen-Karjala, Etu-Karjala tai Käkisalmen eteläinen kihlakunta, jota nimeä tästä alueesta käytettiin 1600-luvulla, poikkesi menneisyydeltään ja etniseltä rakenteeltaan Taka-Karjalasta, Käkisalmen läänin pohjoisosasta. Se oli joutunut jatkuvasti taisteltantereeksi 1500-luvulla, jolloin sodissa hävitettiin nimenomaan vastapuolen rajaseutu- ja vihollisen tukialueen heikentämiseksi, ja vuodesta 1580 alkaen se joutui Ruotsin haltuun Pontus De la Gardien valloitettua Käkisalmen.

Ortodoksikarjalainen väestö katosi pääosaltaan sodan jalkoihin joko surmattuna, nälkään kuolleena tai poispaenneena, ja miehitysaikana sen korvasi lännestä muuttanut väestö. Se pysyi paikallaan ja säilytti läntisen luonteensa Täyssinän rauhan jälkeenkin 1595 jouduttuaan Venäjän alaiseksi. Ruotsalaisten aloittaessa 1610-luvulla verokirjanpitoa tuli pitäjittäisiin luetteloihin Räisälästä 97, Pyhäjärveltä 100, Sakkolasta 120 ja Raudusta 104 taloa. Luku kasvoi vuoteen 1617 mennessä vain Raudussa, mutta sittemmin muissakin pitäjissä. Räisälän kehitystä voi seurata muita harvemmin tiedoin, sillä sen jouduttua läänitettyksi jäi sen maakirja pois kruunun tileistä. Senkin taloluku lienee kasvanut puolella vuoteen 1651 mennessä, niin että koko alueella lienee ollut silloin noin 700 taloa. Ortodokseja oli jäljellä 1610-luvulla alle 50 talossa, joista Räisälän kirkonkylässä 12, Kaukolassa ja Hytinlahdessa kolme kummassakin sekä Järvenpäässä kaksi.

Pyhäjärveltä he puuttuivat kokonaan ja Sakkolassa he keskittyivät Koukunnien yhtä noisniemeläistä ja halaraislaista lukuunottamatta. Raudun ortodokseista asui Ku-ninkaanselällä kuusi sekä kaksi Kaskaalassa, Haapalassa ja Maanselällä. Ruotsin herruus ei näytä haitanneen mainitsevasti Etu-Karjalan ortodokseja, sillä ortodoksitalojen lukumäärät pysyivät varsin vahvasti entisellään, jopa kasvoivatkin Raudussa ja Sakkolassa. Kahden muutto Inkeriin on kirjattavissa 1610-luvulta: Omeli Venäläinen, joka tuli tänne Kivennavan puolelta, muutti edelleen Raudun Kaskaalasta, ja Huotari Griskanpoika muutti vuonna 1620 Räisälän Järvenpäästä Inkeriin Torkkolaan. Tulokasväestön selvitys on tällä alueelle ongelmallisempi kuin pohjoisempänä, koska sukunimen käyttö oli harvinaisempaa kuin siellä ja suurin osa on jäänyt etu- ja isännimen varaan. Siten jäävät sukunimen perusteella tehdyt alkuperämääritykset aikaisempaa

vähemmiksi ja patronyymin varassa on onnistuttu vain vanhan väestöosan erottaminen. Tietenkin jos lähtöalueen tiedot sisältävät maininnan isännimestäkin, niin se on auttanut identifiointia. Venäjän ajalta näyttää periytyneen katsausaikaan melkoinen joukko perheitä ja sukuja. Räisälästä Kaukola mukaanluettuna niitä kertyi 22, Pyhäjärveltä 35, Sakkolasta ja Metsäpirtistä 42 sekä Raudusta 27. Luku vastaa 15–20 prosenttia vuoden 1651 taloluvusta, Räisälässä vähiten ja Sakkolassa eniten. Räisälästä voisi näitä sukuja mainita Häklin, Käkösen, Niukkasen, Oravan, Paavilaisen, Puputin, Tukian ja Virolaisen, Pyhäjärveltä Halvarin, Hannukaisen, Hauhian, Huumosen, Hännikä-

Raudusta Inkerinmaalle muuttaneita ennen v. 1643.

sen, Kilpiön, Kiurun, Kuparisen, Kyllätisen, Musakan, Määttäsen, Olkinuoran, Pessin, Pohjolaisten, Pärssisen, Rossisen, Ruuskan ja Sirkiän, Sakkolasta Himasen, Juutilaisen, Kallosten, Kinnarin, Koirasen, Koppasen, Kuren, Loproin, Lätin, Näpin, Pappisen, Pajarin, Puustin, Pönniän, Rampasen, Suden, Suokkaan, Tähkäpään, Töllikön ja Virsun, Raudusta Hannikaisen, Jantusen, Karvosen, Lankisen, Montosen, Muukkosen, Neuvosen, Nypelön, Oikkosen, Pusan, Tatin ja Valkosen. Ainakin Oikkonen kuului 1580-luvulla tulleisiin. Tulokkaista on voitu tähän mennessä identifioida yhteensä vain 53 nimeä, joista 15 Pyhäjärveltä ja Sakkolasta sekä 12 Räisälästä ja Raudusta. Antti Niilonpoika tuli Pyhäjärven Kiimajärvelle Kivennavan Joutselästä, Tuomas Haitta Sakkolan Petäjävvedelle Äyräpään kihlakunnasta 1622, Antti Hannunpoika Karjalainen Kiviniemeen Taipalsaarelta 1633, Heikki Martinpoika Räisä Pyhäjärven Noitermaahan Ruokolahdelta, Heino Hiiri Sakkolan Noisniemeen Jääsken Kemppilästä, Heikki Hutri Räisälän Lehmäniemeen Ruokolahdelta Sortavalan kautta, Pekka Inkinen Pyhäjärven Saapruun Äyräpään kihlakunnasta 1611, Antti Karjalainen Raudun Palkealaan Säämingistä 1637, Antti Kuikkonen Sakkolan kirkolle Taipalsaaren Kuikkolasta 1635, Lassi Kurvinen Metsäpirtin Korholanjaamaan Muolaan Kurvilasta 1614, Olli Kuuppo Pyhäjärven Lahentaukseen Muolaan Kuuppolasta Stolbovan rauhan aikoina 1617, Martti Laurinpoika Villikainen Metsäpirtin Suontaakse Uudeltakirkolta 1630-luvun alussa, Matti Mikonpoika Tunninen Sakkolan Viiksanlahteen Muolaasta samaan aikaan, Tuo-

mas Myöhänen Metsäpirtin Korholanjaamaan Muolaan Pölläkkälästä noin 1615, Eero Olkkonen Räisälän Tiuriin Sulkavalta, Juntti Paturi Metsäpirtin Ojaniemeen Kivennavalta, Lassi Savolainen Raudun Raasuliin Säämingistä 1620 sekä Yrjö Matinpoika Raudun Vehmisiin Kivennavan Joutselästä 1630-luvun alussa. Räisälän todetuista tulokkaista lähti viisi Ruokolahdelta ja Muolaasta. Pyhäjärvi sai seitsemän muolaalaista sekä kolme Ruokolahdelta ja Jääskestä. Sakkolaan vaelsi viisi Taipalsaarelta, kolme Kivennavalta, Jääskestä, Taipalsaarelta ja Säämingistä. ”Mahdollisten” tulokkaiden luvut kohoavat vähän korkeammiksi. Räisälän nimistöstä näitä kertyi 19, joista jääskeläisiä kahdeksan ja ruokolahtelaisia seitsemän. Pyhäjärvelle näyttää tähän ryhmään kuuluvia tulleen Jääskestä 11 sekä Muolaasta ja Kivennavalta kuusi kummastakin. Sakkola olisi saanut kymmenen kivennappoista ja seitsemän muolaalaista sukua ja Rautu seitsemän sekä Muolaasta että Kivennavalta ja kuusi Ruokolahdelta. Siellä olisi myös vahvin savolaisedustus: neljä suursavolaista ja kaksi pohjoissavolaista. Eniten näyttää siis tulleen äyräpääläisiä eli kannakselaisia etenkin Pyhäjärvelle ja Sakkolaan. Räisälä sai eniten väkeä suoraan pitäjänrajan takaa Jääskestä ja Ruokolahdelta. Lappeen kihlakunnan virta osui alueen eteläosaan Sakkolaan ja Rautuun. Näitä lukuja ei voi pitää muuta kuin suuntaa antavina, sillä tilaluvut kasvoivat tuntuvasti suuremmiksi kuin tähän merkityt muuttoluvut riittävät.

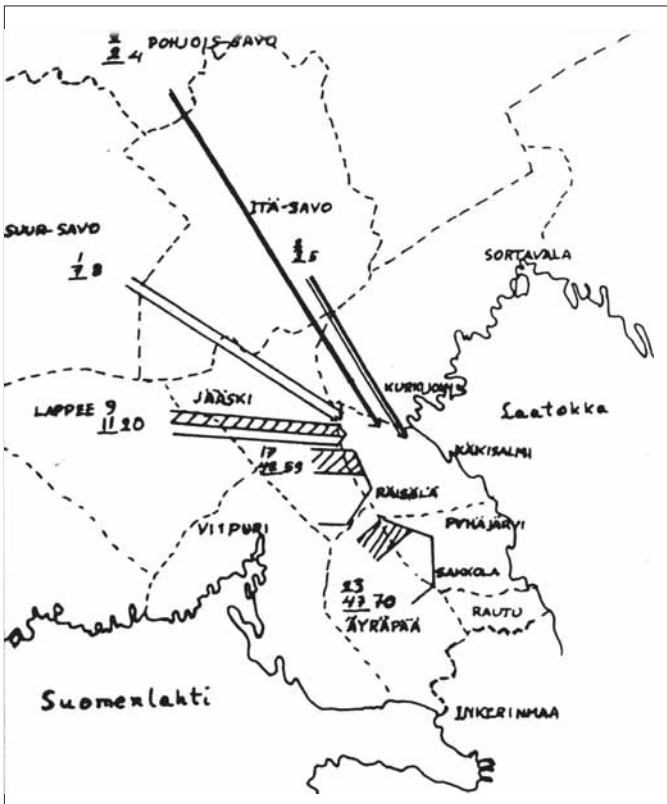
Osittain talolukua kasvatti tietysti luonnollinenkin väestönlisäys, mutta todennäköisesti tulijoita oli muitakin kuin tässä huomioonotetut. Käkisalmen-Karjalasta muutti väkeä poiskin. Jo vuonna 1623 mainittiin Pähkinänlinnan läänin kymmenensluettelossa eräitä juuri tältä alueelta lähteneitä, joista parista oli jo puhetta aikaisemminkin. Korpiselän pogostaan läntiselle Kannakselle ilmoitettiin tulleen Lauri Juhonpoika, Vilppu Nuutinpoika, Pertti Virolainen ja Antti Näätänen 1617, Antti Eskonpoika ja Mikko Paavonpoika 1618 sekä Tuomas Tirri 1622 Raudusta, josta myös Matti Nytty, Nuutti Kervinen ja Lauri Huilu siirtyi Kelttoon 1622, samoin Sihvo Lerkki ja Tuomas Luutahäntä 1619. Ortodoksi Netsoi Mikiforos siirtyi 1617 Kelttoon. Raudusta muutti siinä yhteydessä kymmenen perhettä Korpiselkään ja kuusi kelttoon. Yrjö Rehmenäinen taas mainitaan muuttaneeksi Inkereeseen.

Seuraavan poikkileikkauksen saamme vuoden 1637 maakirjasta, jossa kaikkiaan 41 eteläläänisen nimen perässä on maininta poismuutosta tai peräti karkulaisuudesta. Tästä puuttuu kokonaan Räisälä, joten tietoja on pidettävä sikäli vaillinaisina. Eniten eli 17 merkintää kertyy Sakkolasta ja loput jakautuvat kahtia Pyhäjärven ja Raudun kesken eli 12 kummallekin.

Merkinnöistä vain osa on tarkennettu paikkakunnan nimellä. Tuuteriin muutti sen mukaan pyhäjärveläinen Nuutti Törö Kiimajärveltä, sakkolalaiset Juntti Karttu Petäjäjärveltä ja Olli Martinpoika Lapinlahdelta sekä rautulaiset Pekka Kaski Raikolasta, Juntti Hyrkäs Maanselältä, Juntti Lyytikä Potkelasta sekä Simo Pitko ja Pekanpoika Haukkalasta. Pähkinälinna sai sen mukaan Sakkolasta kolme ja Pyhäjärveltä kaksi muuttajaa. Pähkinänlinnan lääni oli kuuden pyhäjärveläisen ja sakkolalaisen sekä neljän rautulaisen osoitteensa, ja yleensä Inkerinmaalle ilmoitettiin kaksi muuttajaa kustakin pitäjästä. Poismuutto ohensi ortodoksiväestöä Sakkolasta, sillä Romansa ”Ryssä” pakeni Venäjälle ja Timoska Kuismanpoika Pähkinänlinnan lääniin. Viisi tapausta tästä joukosta edustaa paluumuuttoa, sillä heidän ilmoitettiin karanneet ”Suomeen”. Näin teki Tuomas Pekanpoika Pyhäjärven Suurpyhästä, Olli Jolma Sakkolan Haitermaasta, Lauri Vesalainen Valkeajärveltä, Tuomas Toopi Räisälästä sekä Martti Pusa Raudun Karsa-

lasta. Nämä tiedot sisältävät vain pienen osan poismuutosta. Vuonna 1643 Pähkinälinnan läänistä laadittu henkikirja tuntee suuren joukon Etu-Karjalassa syntyneitä ja eteläisiin naapuripiittäjiin siirtyneitä. Joukossa on tietysti vuonna 1637 karanneiksi mainittu, mutta paljon muitakin.

Edellisestä käynee ilmi, että Käkisalmen etelälääni koki vuosien 1617 ja 1651 välisen ajan tuntuvasti lievempänä murroksena kuin Taka-Karjala. Väestön etninen rakenne muuttui varsin vähän, sillä tulokasväki kuului samaan kulttuuriin kuin aikaisempikin kantaväestö. Muuton pääsuunnatkin ohittivat tämän alueen suuntautuessaan joko pohjoiseen taka-Karjalaan tai etelään Inkerinmaalle, joissa molemmissa oli ainakin aikaa myöten enemmän tilaa tulomuuttajille.

Tulomuutto Käkisalmen-Karjalaan vuosina 1570–1651.

Selitykset: lähtöalueilla ylänumero todettujen, alanimero todennäköisten tapausten lukumäärä. Nuolen varjostettu osa tarkoittaa todettujen tapausten osuutta.

Muuton tase

Edellisten perusteella voidaan yrittää tietojen yhdistämistä vertaamalla ristiin lähtö- ja tuloalueilta kertyneitä tietoja. Mukaan on otettu seuraavassa sekä todetut että epävarmat tapaukset. Niiden puutteellisuus on otettava huomioon, sillä käsillä ei ole ollut tarkkoja tietoja Viipurin- eikä Käkisalmen-Karjalasta vuosisadan loppupuolella.

Käkisalmen-Karjalan luterilaisten talojen luku kasvoi noin sadalla, ja sen voinee merkitä tulomuuton määräksi. Kumpaakaan näistä luvuista ei voi merkitä minkään lähtöalueen menopuolelle ja se tietysti rasittaa tasapainoa.

Jonkinlainen jyvitys todettujen tapausten suhteessa voisi tulla kuitenkin kysymykseen. Osa lienee tullut Laatokan-Karjasta, mutta pääosan voi olettaa lähteneen edelleen Jääskestä. Tähänastinen tutkimus on tuonut ilmi yhteensä 8455 todettua muuttotapausta ja epävarmoja kertyi liki 2300. Edellämainitusta ryhmästä täyttää valtaosan Käkisalmen läänin pakolaisjoukko, jota kertyi Laatokan-Karjalasta yli 3500 ja Pohjois-Karjalasta 1725 mukaanluettuina ruhtuurin yhteydessä paenneet.

Lähimmäksi pääsee Itä-Savo 1166 identifioituine poismuuttajineen, sitten Savon muut osat yli 600 ja Kannas yli 500 muuttujan voimin. Inkerin luterilaisväestön analyysi lisänee tuntuvasti viipurinkarjalaisten lukuja. Käkisalmen-Karjala näyttää näiden lukujen valossa jääneen väestön valtavirroista syrjään. Pohjoinen virta suuntautui Laatokan pohjoispuolelle, eteläinen Inkeriin ja Baltiaan. Ruotsin valtaan joutuminen oli tämän alueen väestölle tuntuvasti pienempi muutos kuin pohjoisemmassa tai etelässä Inkerinmaalla asuneille ortodokseille, lähinnä paluuta omaan luterilaiseen ja länsikarjalaiseen kulttuuriipiiriin. Tulomuutto oli siten vain täydennystä ja poismuutto autioituneen Inkerinmaan imua.

LÄHDEVIITTEET:

- Saloheimo: Asutuksen kasvun rajat s. 18
- Pähkinälinnan kymmenysluettelo 1623 Delagardiana LUB

Matti Kähäri

Väestön vaihtuvuus Raudussa

Kouluneuvos Matti Kähäri poistui keskuudestamme vuoden 1989 lopulla, 77 vuoden ikäisenä. Hän syntyi Inkerissä, josta muutti perheensä mukana Rautuun. Hän toimi Räisälän kansanopiston johtajana sekä Räisälässä että evakkopaikkakunnilla Teuvalla ja Peipohjassa, siten myös Kanneljärven kansanopiston rehtorina Lohjalla 22 vuotta. Hänen historianteostensa, julkaisujensa ja kirjoitustensa määrä on huomattava. Hän oli myös monien lehtien päätoimittaja. Erityisen läheistä hänelle oli karjalaisten kohtaloiden tutkiminen ja tallentaminen. Hän toimi mm. Raudun historian pääkirjoittajana.

Vuoteen 1500

Rajaseutupitäjänä joutui Rautu vuosisatojen aikana monesti sodan jalkoihin ja se jätti myös jälkensä paikkakunnan asutuksen vaiheisiin. Joskus sodan hyökylaineet pyyhkäsivät melkein kaiken elollisen mennessään, mutta vähitellen taas rauhallisemmat ajat virittivät elämän uudelleen kasvuun. Meidän sukupolvemme osaksi ja kovaksi kohtaloksi tuli luovuttaa itse Rautukin täysin autiona vieraisiin käsiin.

Vanhimmat Raudun asutuksista kertovat löydöt on tehty verraten myöhäiseltä ajalta, 700-luvulta, ja seuraavatkin sitten vasta vuoden 1000 tienoilta oman ajanlaskumme mukaan. Myöhemmän pakanuuden ajan kalmistoja on ollut useissa kylissä, mutta niitä ei ole tarkemmin tutkittu.

Vanhimmista löydöistä kuvastuu läntinen vaikutus, mutta pysyvän asutuksen kannalta on ollut ratkaiseva merkitys sillä, että Kannakselle on alkanut levitä asutusta etelästä käsin suomensukuisten heimojen keskuudesta. Raudun Vepsan kylän nimi saattaa viitata vepsäläistenkin liikkumiseen tällä alueella. Mutta ennen muuta Kannaksesta tuli karjalaisen heimon pysyvä kotiseutu. Käkisalmi linnoineen oli karjalaisten keskeinen tukikohta. Raudun pogosta oli osa Käkisalmen Karjalaa.

Karjalaiset mainitaan ensimmäisen kerran eityisenä heimona Novgorodin kronikassa novgorodilaisten liittolaisena vuonna 1143, mutta karjalainen asutus oli juurtunut Karjalan kannakselle jo vuosisatoja aikaisemmin. Ruotsalaisten ja novgorodilaisten keskeisissä valtataisteluissa itäinen Kannas ja Rautu sen mukana jäi Novgorodin valta-alueeseen. Ruotsi otti haltuunsa läntisen Kannaksen ja rakensi tukikohdakseen Viipurin linnan.

Vasta vuodelta 1500 on Raudun asutuksesta käytettävänä yksityiskohtaisia tietoja. Silloin valmistui Vatjan viidenneksen verokirja, johon on merkitty kaikki silloiset Raudun kylät ja niiden talot isäntineen. Raudussa oli silloin 352 verotettua talonpoikaa. Kyliä oli kaikkiaan 150, useimmat yksitaloisia, ja taloja 249, niistä kolme hovia.

Vähän yli kahta vuosikymmentä aikaisemmin, ennen vuotta 1480 ns. vanhan verokirjoituksen suorittamisen aikana oli pitäjässä ollut samoin 150 kylää ja niissä 229 taloa, mutta veroa maksavia miespuolisia asukkaita oli silloin ollut enemmän, yhteensä 427.

Vuosien 1495–97 aikana raivonnut ns. vanha viha eli pitkä viha oli vaatinut osansa. Isäntien määrä oli vähentynyt noin 18 prosenttia, eivätkä luonnollisesti muutkaan perheenjäsenet olleet selviytyneet tappioita. Vuoden 1500 verollepanon aikoihin Raudun väestön kokonaismäärä oli noin parisen tuhatta henkeä.

Venäjäntielisen verokirjan lehdiltä tapaamme jo monet Raudun menetykseen asti käytössä olleet kylännimet. Kun ryhmitämme pienet hajallaan sijainneet yhden tai pari taloa käsittäneet pikku kylät tuntemiemme kylien nimien mukaisesti, saamme seuraavanlaisen kuvan Raudun tuolloisesta asutuksesta:

Raasulissa, Prasolsku, 8 taloa.

Korven ja Vepsan, Vepse, läänissä eli Kärälän ja Vepsan alueella 29 taloa, mikä on huomattava asutussikermä.

Liippualla, Lipovoje, 8 taloa.

Maanselällä ja Suurhousussa, Maselgi, Bolshoi Dvor, 18 taloa.

Orjansaareissa, Orin Ostrov, 20 taloa.

Mäkrällä, Megr, 18 taloa.

Leinikylässä, Leinkaljskin, 11 taloa.

Haapakylässä, Habakyla, 6 taloa.

Vehmaisissa, Vehmas, 17 taloa.

Kuninkaanselällä, Knjasje, 8 taloa.

Kaskaalassa, Kaskalaga, 13 taloa.

Raudunkylässä 10 taloa.

Sumpulassa, Sumbujevo, 4 taloa.
 Varikselassa, Gorka Soroka, 1 talo.
 Keripadassa, Kiropata, 3 taloa.
 Savikkelassa, Glinov, 2 taloa.
 Potkelassa, Botkovo, 2 taloa.
 Vakkilassa, Vahkola, 10 taloa.
 Räiskälässä, Rjätskola, 1 talo.
 Porkulla, Borok, 6 taloa.
 Palkealassa, Palki gori, 11 taloa.
 Dudenitsassa, Studenedsh, 2 taloa.
 Huuhdissa, Guhta, 9 taloa.
 Sirkiänsaarella, Sergeiko Nesterov, ja Muronpään kylässä 11 taloa.
 Korleella, Pogorelaja, 4 taloa.
 Raajussa, Rai, 4 taloa.
 Laatokan rannalla 2 taloa.
 Sijainniltaan epävarmoja taloja oli edellisten lisäksi kaikkiaan 9.

Raudusta oli näin vuoteen 1500 tultaessa kehittynyt melko voimakas karjalainen asutuskeskus niinkuin edellä esitety luvut osoittavat.

Novgorodista käsin oli kristillinen kirkko ulottanut vaikutuksensa Karjalaan. Ortodoksinen eli kreikkalaiskatolinen kirkko juurtui hiljalleen Laatokan rantamille, vaikka perinteinen pakanuus yrittikin vielä pitää sitkeästi puoliaan.

1500-luvun loppupuolella Ruotsin ja Venäjän väliset sodat keskeyttivät Raudusakin pitkään jatkuneen kehityksen kauden. Tuhoisimmaksi koitui ns. pohjoismainen viisikolmattavuotinen sota 1570–95. Käkisalmen Karjala ja Rautu sen mukana joutui silloin moneen otteeseen hävitysretkien kohteeksi. Suomen sotaväen päällikön Herman Flemingin retket vuoden vaihteessa 1572–73 ja 1577 muodostuivat siviiliväestölle erittäin tuhoisiksi. Käkisalmen linna joutui 5.11.1580 Pontus de la Gardien käsiin. Tällä erää Ruotsi piti Käkisalmen Karjalaa hallussaan Täyssinän rauhansopimuksen mukaan syyskuun 3. päivään 1597 asti. Kun tilinpäätöstä tehtiin Raudun osalta, oli Raudussa vuonna 1585 ollut 217 autiota talonpoikaistaloa ja 15 pajarien taloa. Asuttuina oli ainoastaan 13 talonpoikaissavua eli taloa. Sotavuodet olivat hävittäneet Raudun asutuksen melkein tyystin.

Rautu oli muun Karjalan tavoin kärsinyt lamaannuttavalta näyttäneen iskun. Mutta uuden elämän siemen oli vielä jäljellä.

Uuteen nousuun

Sotien hävittämässä Raudussa oli 1580-luvun alkupuolella kaiken kaikkiaan kenties 60–70 henkeä. He asuivat Mäkrällä, Orjansaarella, Haapakylässä, Leinikylässä ja Maanselällä. Nimistä päätellen he olivat kolmea perhettä lukuunottamatta pitäjän vanhaa rautulaista väestöä. Yhteys aikaisempaan väestöön ei näin päässyt aivan kokonaan katkeamaan.

Sotatoimien hiljennyttyä alkoi Rautuun jo ennen varsinaista rauhansopimusta siirtyä uutta väkeä. Osa muuttajista on saattanut olla pakomatalla olleita vanhoja pitäjän asukkaita, mutta valtaosaltaan muuttajat olivat joko läntisestä Karjalasta tai

muualta Suomesta, etenkin Savosta tullutta väkeä. Uusia asukkaita saivat jo 1590-luvun alkuvuosiin mennessä Mäkrä, Orjansaari ja Maanselkä ja uudelleen asutuiksi tulivat Vehmainen, Liippua, Raudunkylä, Keripata, Huttula, Vakkila, Kaskaala ja Vepsa.

Kun useat uudet asukkaat on mainittu sukunimiltään, lienee aiheellista mainita tässä kaikki veroa maksaneet rautulaiset isännät vuodelta 1592.

Mäkrä: Sven Laurinpoika ja Iivana Mikkelinpoika, jotka on mainittu jo aikaisempina vuosina. Uusina Eskel Tossur, Pietari Sintonen ja Pietari Virsu.

Haapakylä: Larki Oleksinpöika ja Panke Oleksinpöika.

Orjansaari: Iivana Kuismanpöika, Knuut Ihannonpöika ja Paavali Tatti.

Uudet Sipi Pietarinpöika, Matti Pennanen, Sigre Hanno, Sigre Peter, Matti Lalli ja Knuut Kyrönen.

Leinikylä: Antti Halinen (aikaisemmin Paavali H.) ja Simo Illituinen (aikaisemmin Iivana I.).

Maanselkä: Titta Griskanpöika. Uudet Antti Väärähäntä, Multa Lauri, Olli Rytteri (ent. Ratsumies) ja Lasse Tepponen.

Vehmainen: Pietari Töllikkö, Antti Eskelinpöika, Heikki Pusa, Matti Pirhonen, Paavali Nypelö ja Paavali Inkerinen.

Liippua: Tahvana Jääskeläinen ja Martti Jääskeläinen.

Raudunkylä: Joan Onoinen, Hannu Pitkänen, Antti Hannunpöika, Tuomas Parjunen, Antti Jääskeläinen ja Kannus Kauppi.

Keripata: Matti Termonen ja Pietari Antinpöika.

Huttula: Matti Nuija, Antti Ahtiainen, Antti Susi ja Pietari Harvonen.

Vakkila: Olli Oikkonen.

Kaskaala: Tuomas Hanttunen ja Maunu Savolainen.

Vepsa: Antti Seppä.

Vaikka sodat ja taudit koettelivat väestön kestävyyttä seuraavinakin vuosisatoina, ei asutus enää kokenut sellaisia lamaanuttavia takaiskuja, joista edellä on lyhyesti mainittu. Väestö lisääntyi hiljalleen ja uuttakin väkeä muutti pitäjään samoilta seuduilta kuin aikaisemminkin.

Vuonna 1613 oli Raudunkylässä 12 taloa, Kaskaalassa 13, Kuninkaanselällä 11, Potkelassa 6, Savikkolassa 2, Vakkilassa 4, Raajussa 1, Palkealassa 3, Sirkiänsaarella 3. Raasulissa 8, Liippualla 2, Kärsälässä 2, Korvenkylässä 3, Maanselällä 9, Kurkolassa 1, Orjansaarella 7, Mäkrällä 7, Haapakylässä 3, Keripadassa 2, Leinikylässä 8 ja Vehmaisissa 6 taloa eli yhteensä koko pitäjässä oli 113 taloa. Väestön kokonaismäärä kohosi ehkä noin 650 henkeen. Heistä oli vajaa neljännes, 23 perikuntaa, kreikanuskoisia.

Ennen 1600-luvun viimeisen vuosikymmenen vaikeita katovuosia oli pitäjässä ollut kaikkiaan 253 talonpöikaistalota ja 60 populien eli itsellisten ruokakuntaa.

Katovuodet merkitsivät ankaraa suoneniskua väestölle. Mutta nämäkin koettelemukset kestettiin. Vuonna 1753 kohosi Raudun väkiluku jälleen uuteen ennätukseen: 2397 henkeen. Tämä on ensimmäinen tarkka tieto pitäjän väestömäärästä.

Tässä on puhuttu mm. verotettavista taloista. On kuitenkin muistettava, että sotien

autioittamille asuinsijoille houkuteltiin uusia asukkaita mm. verovapauksilla ja vapautuksilla asepalveluksesta.

Kun tultiin seuraavalle vuosisadalle, oli Raudussa vuonna 1818 kaikkiaan 547 talonpoikaista ja torpparien ruokakuntaa sekä 104 populien ruokakuntaa. Väestön kokonaismäärä oli silloin ylittänyt jälleen tuhatluvun. Rautulaisia oli tuolloin kaikkiaan 4040 henkeä, heistä miehiä 1930 ja naisia 2110.

Myönteinen kehitys jatkui edelleen 1800-luvulla jo koetulla vanhalla pohjalla. Vähän yli sata vuotta sitten Raudun väestö vapautui lahjoitusmaakaudesta ja talonpojat saivat vuosina 1880–86 perintökirjat viljelemiinsä tiluksiin. Tämän jälkeen talonpojille aukenivat uudet mahdollisuudet kehittää ja vahvistaa omaa talouttaan. Perintökirjojen saajista olivat monet suvut jo edellisinä vuosisatoina asuneet Raudussa. Jotta Rautua tuntemattomille nuoren polven lukijoille muodostuisi jonkinlainen kokonaiskuva rautulaisista kyläyhteisöistä, on syytä mainita lyhyesti perintökirjojen saajien nimet. Kukin kylän talonnumeron kohdalla on kaksoispisteellä (:) erotettu jaetut talot toisistaan.

Vehmaisten lahjoitusmaa 1880:

Haukkala: 1. Mikkeli ja Jopi Kiesiläinen, 2. Matti ja Juho Paukkunen sekä Simo ja Abraham Nuora : Juho Kukko, 3. Matti, Antti, Juho ja Simo Liira, 4. Antti Liira ja Juho Kiiski.

Keripata: 1. Irina, Okulina ja Sofia Pahomoff : Ilja Pahomoff : Andrei Vaskelainen : Iivana Vaskelainen, 2. Aleksanteri ja Mihaila Vaskelainen : Dimitri Feodoroff : Vasili Jelisejeff : Timofei Haukka.

Variksela: 1. Simo Pekkala : Paavo Jäske, 2. Antti Rastas : Tahvo Marttinen, 3. tilanhoitaja Petter Karlsson : Antti Määttänen.

Sunikkala: 1. Aleksei Haukka : Dmitri Vaskelainen ja Nikolai Intke, 2. Andrei Pahomoff : Stepan Jelisejeff, 3. Aatami ja Matti Kyllästinen : Mikkeli Sojakka.

Vakkila: 1. Tuomas ja Samuli Kuparinen, 2. Mikkeli Kähäri : Yrjö Kähäri : Tahvo Vanhanen, Simo Heikkonen, 3. Juho Rastas : Iivana Intke : Paavo Vanhanen.

Vehmainen: 1. Hovi, 2. Mikkeli Korte : Matti Paakkinen : Mikkeli Hokkanen, 3. Antti Henttinen, 4. siltavouti Vilhelm Blom ja jahtivouti Johan Blom, 5. Juho Äikäs : Anna Lopenon : Juho Härkönen : Salomon Lopenon : Mikkeli Kiesiläinen : Kaapre Pulakka : Tuomas Lopenon, 6. ja 7. Tuomas Seppänen : Martti Soikkeli, 8. Antti ja Yrjö Nypelö : Antti Hyvönen, Matti ja Simo Korte : Antti Pekkanen, 9. Aune Lopenon ja Aatami Turkkinen : Vappo Naappi ja Knut Leppänen, 10. Aleksanteri Suikkanen : Taavetti ja Matti Honkanen, 11. Tahvo Honkanen : Matti Pulakka, 12. Matti Heikkonen : Kustaa Mentu, 13. Aatami Turkkinen : Juho Naskali : Vilhelm Blom ja Johan Blom : Aatami Erkinpoika.

Maanselän ja Vepsan lahjoitusmaa 1882:

Kuusenkanta: 1. Juho Pyykkö ja Samuli Orava, 2. Tahvo Mankkinen : Antti Nahkuri, 3. Aatami Uski.

Maanselkä: 1. Mikkeli Suikkanen : Anna Heikkinen ja Juho Honkanen : Tuomas Ruth, 2. Matti Upunen, 3. Matti ja Taneli Haajanen, 4. ja 5. luutnantti Boris Fock, 6. Aatami Kiiski, 7. Paavo Nahkuri : Topi Mentu ja Jaakko Nahkuri, 8. Boris Fock,

9. Andrei Haukka : Pietari Sorvali, 10. Abraham ja Aatami Tuhkunen : Elisabet Siitonen : Tuomas Lopenen : Matti Tuhkunen : Sohvi Kymäläinen : Aatami Kyyrä : Matti Mentu, 11. Sohvi Kymäläinen : Topi Mentu : Jaakko Nahkuri.

Pirholanmäki: 1. maakauppias Tahvo Pehkonen.

Terolanmäki: 1. Tuomas Kähäri.

Tokkari: 1. Taneli Mentu : Pietari Heikinpoika.

Vepsa: 1. Simo Kimonen : Antti Ossi, 2. seppä David Sjöblom, 3. merikapteeni Ludvig Fagerström: Katri Kyyrä : Abraham Muukka : Tahvo Raatikainen, 4. Joosua Lallukka, 5. Simo Kurki : Mikkeli Kurki, 6. Jegora Vaskelainen, 7. tullivahtimestari Mikkeli H. Pärnänen, 8. Taavetti Nahkuri ja Ville Vanhanen : Katri Mörsky ja Antti Lattunen, 9. Paavo Pönniö : Antti Kimonen.

Sumpulan lahjoitusmaa 1883:

Dudenitsa: 1. Helena Liira ja Juho Nuija : Maria Pusa.

Huuhti: 1. Mikkeli Leppänen : Matti Vesinen : Matti Leppänen : Jaakko Sappinen, 2. Kaapre Pusa : Matti Rastas, 3. Juho Paukku, 4. Jaakko Sappinen : Matti Orava, 5. Niilo Sappinen : Heikki Leppänen : Iivana Ivasko, 6. Simo Valkonen : Maria Rastas : Heikki Malkki : Aleksei Komonen.

Kaskaala: 1. nimismies Egmont Lundgren, 2. Antti Paksu : Aatami Lopenen : Simo Pusa, 3. Matti Virolainen : Matti Lopenen, 4. Herman Häkkinen, 5. Katri Hännikäinen : Matti Vesinen, 6. Tahvo Lopenen, 7. Iivana Ovaska, 8. Antti Kuparinen : kauppias Juho Mentu, 9. Juho Lopenen, 10. Matti Korpelainen : Aatami Korpelainen : Matti Karonen, 11. Vappo Korpelainen : Knuut Rastas : Samuli Sappinen.

Kuninkaanselkä: 1. ja 2. Matti Jantunen : Vasili Abramoff : Kalle Raatikainen, 3. Helena Liira : Juho Pusa : Antti Repo, 4. tullivahtimestari Karl Éhlberg : Vasili Sidoroff, 5. Helena Pyykkö : Martti Röksä : Matti Lopenen : Yrjö Lopenen : Mikkeli Röksä, 6. Iivana Ontronen : Dmitri Pahomoff : Pahom Pahomoff, 7. Paavo Röksä : Riitta Paukku : Topi Lopenen.

Korlee: 1. ja 2. Juho Paukku.

Palkeala: 1. Maria Ihalainen, 2. kauppias Aleksei Falin, 3. Aleksei Pahomoff : Feodor Poduschkin : Roman Poduschkin, 4. Juho Haapsaari : Darja Sidoroff : Stepan Pahomoff : Jaakko Kiuru: Maria Sidoroff : Abraham Sappinen : Helena Sappinen, 5. Natalia Poduschkin : Paul Poduschkin : Jefim Sidoroff : Maria Sidoroff, 6. sorvari Heikki Pöysti : Simo Rastas : Taavetti Onttonen : Pietari Onttonen, 7. Paavo Nuija : Yrjö Paakkinen : Rodion Sidoroff, 8. Sahar Sidoroff : Maria Hympyrä : Paavo Hatara : Stepan Sidoroff : Matti Hympyrä.

Pienautio: 1. Stepan Vaskelainen.

Raudunkylä: 1. Aatami Lattunen : Vappo Lemetti : Juho Lattunen : Martti Nuora : Yrjö Kanninen, 2. pastorin leski Kristiina Antell : Tahvo Ravakka, 5. Stepan Vaskelainen : nahkuri Juho Pietiäinen, 6. Paavo Orava: Matti Vaikkinen, 7. Vappo Lopenen : Matti Äikäs, 8. Antti Mentu : Kalle Mentu, 9. Tuomas Mentu : Heikki Malkki, 10. Paavo Pietiäinen : Mikkeli Sojakka, 11. Abraham Mörsky : Kristiina Antell.

Riikola: 1. Yrjö Paakkinen : Knuut Paakkinen, 2. Andrei Sorvari : Mikkeli Ontronen, 3. Aleksei Poduschkin : Jefin Jegoroff.

Ristautio: 1. Tuomas Ravakka : Fredrik Vaikkinen : Samuli Kiuru : Tuomas Onteroinen : Iivana Pahomoff.

Räiskälä: 1. Mikkeli Mörsky : Abraham Mörsky.

Sirkiänsaari: 1. Matti Suikkanen : Irina Komonen, 2. Maria Karvanen : Feodor Pahomoff, 3. Paraskovia Kirilova : Tatjana Kotshinova : Mikkeli Leppänen : Ivana Jestrifoff, 4. Antti Pyöttiö : Liisa Pietiäinen : Tahvo Orava : Dmitri Sorvari, 5. Nikolai Jelisejeff : Taavetti Köning : Aune Mentu, 6. Audotja Borovikova : Aatami Kiuru : Matti Pietinen : Maria Ignatjeff, 7. Juho Suikkanen : Nikolai Sorvali, 8. Heikki Leppänen : Aune Ruuska : Niilo Sappinen.

Suurporkku: 1. Juho Leppänen : Aatami Pusa : Samuli Lattunen, 2. Juho Pusa : Juho Mörsky, 3. Pietari Anttonen : Pärttyli Tatti, 4. Risto Vuorikkinen : Pietari Paakkinen : Anni Paakkinen : Juho Paakkinen.

1884 saivat perintökirjat:

Korlee: 2. Pietari Sideroff.

Sirkiänsaari: 5. tulliekspediööri Konrad Lindström.

Miettilän lahjoitusmaa 1884:

Kopola: 1. Mikkeli Pekkanen : Juho Miina : Paavo Pekkanen : Aatami Loponen.

Kelliö: 1. Matti Rampanen

Kärsälä: 1. Juho Naumanen : Paavo Ossi, 2. Elias Kaatranen : Paavo Ossi : Aune Onttonen : Mikkeli Kyyrä, 3. Vappo Pekkanen : Tuomas Kyyrä : Anna Nahkuri : Vasili Sojakka, 4. Antti Honkanen, 5. Eeva Sappinen, 6. Juho Naumanen : Liisa Nahkuri.

Liippua: 1. Antti Termonen : Saara Partanen : Tuomas Termonen, 2. Aatami Huuhka : Paavo Loponen, 3. Paavo Pyöttiö : Matti Orava : Matti Rastas : Israel Orava, 4. Samuli Vanhanen : Aatami Vanhanen : Juho Pakarinen : Juho Vanhanen.

Miettilä: 1. Juho Ihalainen, 2. maalarimestari Kari Thelin.

Nuijala: 1. Sakari Orava : Mikkeli Hamu : Juho Raatikainen, 2. Vasili Sidoroff : Matti Orava : Tuomas Paukku : Arvi Monto.

Raasuli: 1. rajaviskaali Erik Toikander : Anna Intke, 2. Eeva Paakkinen : Mikkeli Kekki, 3. Jegor Intke : Yrjö Paakkinen, 2. Tuomas Mörsky : pitäjänräätiä Juho Muukka : Matti Mankkinen : Katri Huuhka.

Vakkila: 4. Iivana Jäske : Afanasi Jäske : Aleksei Jäske : Vasili Jäske : Anna Vaske-lainen, 5. Mikael Emeljanoff : Konstantin Emeljanoff : Andrei Sidoroff : Paavo Jäske.

Potkelan lahjoitusmaa 1884:

Potkela: 1. kauppias Nikolai Lisitzin, 2. Kustaa Monto : Paavo Vanhanen : Aune Loponen, 3. Matti Hännikäinen, 4. Vappo Vulli : metsänvartija Matti Pietinen : Juho Leppänen : Nikita Emeljanoff : Vasili Haukka : Matti Jantunen, 5. lukkari Mikkeli Ryyppö : Katri Monto, 6. Matti Hännikäinen : Mikkeli Ryyppö : Aatami Hännikäinen, 7. Eeva Kekki ja Juho Kekki.

Savikkola: 1. Vappo Pyöttiö : Kuisma Jäske : Matti Määttänen.

Pienporkku: 1. Pietari Rastas.

Leinikylän lahjoitusmaa 1886:

Haapakylä: 1. Katri Loponen : Elias Heikkinen : Matti Kyyrä : Antti Kyyrä : Simo Partanen, 2. Antti Huuhka : Maria Tuomaantytär : Israel Virtanen : Mikkeli Lallukka : Ville Mentu, 3. Johanna Rantanen : Saara Loponen : Martti Niukkanen : Paavo Tepponen.

Leinikylä: 1. ja 2. Tuomas Korpelainen : Vilppu Lius : Sohvi Partanen : Matti Loponen : Katri Ihalainen, 3. Mikkeli Koukonen : Tahvo Pehkonen, 4. Helena Huuhka : Iisakki Muuronen : Sakari Luomaala : Mikkeli Lallukka : seppä Antti Rummukainen : Tahvo Paakkinen, 5. Juho Loponen.

Luukkolanmäki: 1. Aatami Paukku, 2. Liisa Inkinen : Matti Sumpsa : Samuli Orava.

Murronmäki: 3. Heikki Koukonen, 4. Hiiob Lius.

Mitronmäki: 1. Knuut Partanen.

Mäkrä: 1. Taavetti Ihalainen : Maria Jantunen : Juho Ihalainen, 2. Vappo Honkanen : Samuli Ihalainen : Maria Ihalainen : Vappo Ihalainen, 3. Matti Kuronen : Juho Sappinen : Jooseppi Kempainen : Heikki Paukku, 4. Anna Partanen : Katri Kuronen : Samuli Kuronen : Juho Pusa : Juho Sojakka : Sulo Ihalainen, 7. Helena Vesalainen : Juho Jääskeläinen : Martti Korpelainen : Samuli Kerminen : Simo Paukku, 8. Knuut Muukka : Heikki Kallonen : Eudokia Petroff : Matti Hämäläinen, 9. Hiiob Kirves.

Orjansaari: 1. Liisa Kuronen : Aleksanteri Lipponen : Simo Junni, 2. Matti Kiippa : Pietari Liira : Aune Leppänen, 3. Matti Tukia : Sipi Komi : Tahvo Jantunen : Maria Pyykkö, 5. Arvi Mörsky : Liisa Suikkanen, 6. Simo Tukia : Paavo Huuhka : Mikkeli Vero, 7. Tuomas Savolainen : Samuli Orava, 8. Helena Huuhka : Pietari Pyykkö : Aune Pyykkö : Helena Junni.

Raudun lahjoitusmaatalonpojat saivat kaikkiaan 464 perintökirjaa.**Alas huipulta**

Raudun asukasmäärä oli korkeimmillaan vuonna 1930. Se kohosi silloin 6492 henkeen. Sen jälkeen tapahtui hienoista laskua ja tammikuun 1. päivänä 1939 merkittiin henkikirjoituksessa asukkaiden kokonaismääräksi 5989 henkeä.

Vuonna 1939 syttyi toinen maailmansota ja Suomikin joutui vastoin tahtoaan vedetyksi siihen mukaan. Kun rauha jälleen palasi 1944, ei rautulaisilla enää ollut mahdollisuutta palata entiselle kotiseudulleen.

Rautu jäi rauhansopimuksen mukaan rajan taakse. Ei yhdenkään rautulaisen talon liedestä noussut silloin savua taivaalle elämän ja kotona olon merkiksi. Rautu oli autio ja tyhjä.